

Javaslat
a kunszentmártoni települési értéktárba történő felvételhez
a kunszentmártoni Karmel 80 éves története

Készítette:

Név: Barna Gábor

Aláírás



Település, dátum: Kunszentmárton, 2023. július 16.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslattevő (személy, intézmény, szervezet, vállalkozás) neve:

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó adatai:

Név: Barna Gábor

Levelezési cím: 5440 Kunszentmárton, Szent Imre herceg u. 17.

Telefonszám: 20/9206122

E-mail cím: gaborbarnadr@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. a nemzeti érték megnevezése

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet

ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport

természeti környezet turizmus és vendéglátás

3. A nemzeti érték föllelhetőségének helye: Kunszentmárton

4. Értéktár megnevezése

települési tájegységi megyei külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A karmelita szerzetesek 1940-ben telepedtek le Kunszentmártonban. Ideiglenes rendházuk, a kolostor elkészültéig, az Újvilág utcában volt. A letelepedésben meghatározó serepe Halász Imre tanár úrnak volt.

A karmelita rendházat és kápolnát 1941. november 9-én szentelte fel dr. Hász István, a magyar honvédség tábori püspöke. A kunszentmártoni kápolnát azzal a céllal építették, hogy a környékbeli hívek hitéletét szolgálja. Az épület 120 ezer pengőbe került. Az összeg előteremtésében nagy szerepet vállalt Kunszentmárton módosabb, vallásos rétege is. Az előcsarnokban felállított márványtábla örökítette meg azok nevét, akik legalább 100 pengővel támogatták az építkezést.

Az épület 1942 tavaszára nyerte el végleges formáját. Az egyemeletes, egyszerű vonalú épület illeszkedett a polgárosodó mezőváros házai közé. Az épület homlokzatán egy kivilágított kereszt hívogatta a község lakóit. Az alagsorban volt a refektórium. Az előcsarnokban a Kármelhegyi Boldogasszony szobra kapott helyet. Az előtérből nyílt a clausura, ahová csak a szerzetesek léphettek be. Az emeleti széles folyosón egyszemélyes cellák helyezkedtek el két oldalt. 1943 júliusában a karmelita rend tartományi elöljárósága ide helyezte a rendi hittudományi főiskola fakultását.

A magas földszinten egy-egy cella és középen a kápolna kapott helyet. A kápolna berendezése egyszerű. Az oltárkép Szűz Máriát, a Magyarok Nagyasszonyát ábrázolja, az előtte térdelő Szent István neki ajánlja fel a koronát. A festmények Károly Gyula festőművész alkotásai. A bal és a jobb oldalon a karmelita rend két nagy középkori alakját, Avilai Nagy Szent Teréziát és Keresztes Szent Jánost örökítette meg. A mellékoltáron az Olaszországban található Re-i templom vérző sebű Mária-képmása látható, amely egy Itáliában járt szerzetes

ajándéka volt. Egy üvegszekrénybe zárt Prágai Kis Jézus szobor és egy Lissieux-i Szent Teréz szobor egészíti ki a kápolna puritán berendezését.

A július 16-i Karmelhegyi Boldogasszony búcsúra processzióval látogattak Szarvas, Békésszentandrás, Csongrád, Szentes és a tiszazugi katolikus települések hívei. A Skapuláris Szűzanya tisztelete és a skapuláré felvétele erősítette a Mária-tiszteletet.

Az épülethez tartozó telket adományokból és vásárlásokkal folyamatosan bővítették, a rend megvásárolta a Szűcs-műhelyt és a Doba-házat. Az elsőt lebontotta, az utóbbiban szálláshelyeet alakított ki. Egy kéttornyú templomot is terveztek a rendház mellé, azonban a második világháború, majd az antiklerikális Rákosi-korszak ezt az elképzelést megghiúsította. Az 1970-es években ezen a telken épült fel a tűzoltólaktanya. Az 1950-es években a szerzetesek cellákból lakásokat alakítottak ki. Az utolsó atya, Keller Lőrinc Juvenál, 1959-ben hagyta el a rendházat. A rend Juvenál atya és Ádes József testvér személyében 1989-ben visszatért a városba. 1990-ben egy tudományos konferenciával egybekötött kiállítást nyílt a múzeum épületében a karmeliták kunszentmártoni letelepülésének 40. évfordulójára. A kiállítást Takács Nándor Jusztin OCD székesfehérvári megyéspüspök nyitotta meg.

A Karmel épületét felújították és az lelkigyakorlatos házként működött Zselepszky Fábán OCD vezetésével.

A kolostor épületét a rendfőnökség 2020-ban áruba bocsátotta és azt a Szeged-Csanádi egyházmegye vásárolta meg a Miniszterelnökség támogatásával.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

1. Józsa László: A kunszentmártoni Kármel félévszázados története. In: *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok 3* (1991) 161-195.
2. Józsa László: *Megszentelt kövek. Kápolnák, szobrok, keresztek és temetők Kunszentmártonban*. Szeged, 1999.
3. Mátéffy J. Brúnó: *Karmelita Rend története Magyarországon*; magánkiad., Székesfehérvár, 1996.
4. Cseuz Imre: A kunszentmártoni karmelita kápolna. *Jászkun Krónika* (1998.09.25.): 9.
5. Szlanicsán Rózsa: A jeruzsálemi Kármel-hegytől a kunszentmártoni karmelita rendházig. In: *Belvedere Meridionale*, (14) 4-20. (2002) http://acta.bibl.u-szeged.hu/4879/1/belvedere_2002_005_006_004-020.pdf
6. Benke Tibor: *Keller Lőrinc Juvenál OCD élete, különös tekintettel kunszentmártoni tevékenységére*. (Egri Hittudományi Főiskola, szakdolgozat, kézirat, 2022.)
7. Fischer Gergely András: *A Sarutlan karmelita rend magyarországi rendtartománya helyzete 1950-1965 között*. Szakdolgozat, kézirat, <https://www.szerzetesek.hu/sites/default/files/csatolmanyok/Fischer%20Gergely%20PPKE%20BTK%20MA%20szakdolgozat.pdf>

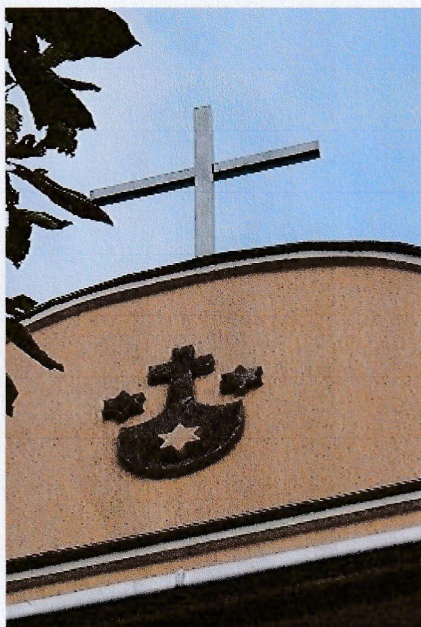
8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.



Karmel, Szaszgó Sándor felv.



Karmel, a karmelita címer a homlokzaton



Karmel kápolna, Szaszko Sándor felv.



Karmel, főoltárkép: Magyarok Nagyasszonya



Kármel, Skapulárés Szűzanya szobra



Kármel búcsú 2004.



Karmel búcsú, 2004. Janes Zoltán és Zselepszky Fábian atya



Karmel búcsú, 2008. Gyulay Endre



Karmel búcsú 2004. szeretetvendégség



Karmel, a deportálás emléktáblája

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott támogatom azt a beadványt, hogy
„A kunszentmártoni Karmel 80 éves története”
c. értéktár-javaslatot

a Kunszentmártoni Települési Értéktárba jelöljék és felvegyék.

Kelt Kunszentmárton, 2023.

Név: *Molnár Gabriella Mária*

Cím, elérhetőség: *Kunszentmárton
Kőrös utca 27
-5440-*

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott támogatom azt a beadványt, hogy
„A kunszentmártoni Karmel 80 éves története”
c. értéktár-javaslatot

a Kunszentmártoni Települési Értéktárba jelöljék és felvegyék.

Kelt Kunszentmárton, 2023.

Név: *Mohácsi Bernadett*

Cím, elérhetőség: *5440 Kunszentmárton, Bartók B. u. 10.*

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott támogatom azt a beadványt, hogy
„A kunszentmártoni Karmel 80 éves története”
c. értéktár-javaslatot

a Kunszentmártoni Települési Értéktárba jelöljék és felvegyék.

Kelt Kunszentmárton, 2023.

Név: *Gulácsi Terence*

Cím, elérhetőség: *5440, Kunszentmárton Juhász Gyula utca 21.*

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott támogatom azt a beadványt, hogy
„A kunszentmártoni Karmel 80 éves története”
c. értéktár-javaslatot

a Kunszentmártoni Települési Értéktárba jelöljék és felvegyék.

Kelt Kunszentmárton, 2023. július 17.

Név: *Chouzig Livia*

Cím, elérhetőség: *5440 Kunszentmárton
Vötösecsanak u. 18.*

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Alulírott támogatom azt a beadványt, hogy
„A kunszentmártoni Karmel 80 éves története”
c. értéktár-javaslatot

a Kunszentmártoni Települési Értéktárba jelöljék és felvegyék.

Kelt Kunszentmárton, 2023. július 17.

Név: Jany Lénke

Cím, elérhetőség: 5440 Kunszentmárton
Széchenyi u. 11/a